

CARTE cu ARTE

EDIȚIA ÎNTÂI

19 NOV. – 16 DEC. 2012

DE LUNI PÂNĂ DUMINICĂ, ÎNTRE ORELE 11 ȘI 20

GALERIA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE ARTĂ

General Budișteanu 10

BUCUREȘTI

cărțile prezentate în acest material
reprezintă doar o selecție din lista celor ce participă la eveniment.

www.asociatiaidioma.ro
www.squaremedia.ro

pentru orice alte informații, pentru reproduceri
sau pentru orice alte chestii de copyright
idioma@asociatiaidioma.ro

CARTE cu ARTE

EDIȚIA ÎNTÂI

STÂRNEȘTE PROBE DE TIPAR, EDIȚII LIMITATE,
ATELIERE, ARTIȘTI

Răzvan Supuran, Ioana Dinescu, Lucian Muntean,
Ana Alexe, Anamaria Avram

VINDE CĂRȚI DE ARTĂ

Asociația pentru Artă Ilfoveanu, Atelierul de Grafică,
Centrul de Introspecție Vizuală, Fotocabinet,
Galeria Nouă, Galeria Posibilă, Igloo Media,
Institutul Cultural Român,
Editura Jumătatea Plină,
Muzeul Național al Țăranului Român, Editura UNArte

DESFĂȘOARĂ CONFERINȚE, ÎNTÂLNIRI

Librării:

Anthony Frost, Bastilia Librarium, Cărturești,
Librăriile Humanitas, Librăria Jumătatea Plină

Tehnici și suporturi de imprimare:

Imprimeria Arta Grafică, Inkorporate Print,
Master Print Super Offset, Antalis România, Epson România,
Atelierul de Carte, Square Media

Platforme de finanțare:

Administrația Fondului Cultural Național,
Punctul de Contact al României pentru Programul Cultura 2007-2013

LANSEAZĂ CONCURS DE CARTE-OBIECT

cine ce a făcut

Square Media a făcut IDIOMA

UNArte și UNAgaleria ne-au invitat și ne-au fost alături

IDIOMA a invitat

producători de carte cu artă:

Asociația pentru Artă Ilfoveanu, Atelierul de Grafică,
CIV – Editorial, Fotocabinet, Galeria Nouă, Galeria Posibilă, Igloo Media,
Institutul Cultural Român, Editura Jumătatea Plină,
Editura MARTOR (Muzeul Național al Țăranului Român), Editura UNArte

tipografii, furnizori de hârtie și ateliere:

Imprimeria Arta Grafică, Inkorporate Print, Master Print Super Offset,
Antalis România, Epson România, Atelierul de Carte, Square Media

librării:

Anthony Frost, Bastilia Librarium, Cărturești, Librăriile Humanitas,
Librăria Jumătatea Plină

partenerii media:

Igloo, modernism.ro, Adevărul, Historia, Dilema Veche, Art Act Magazine,
ArtClue, Observator cultural, Liternet, Decât o Revistă, Avantaje,
Radio România (Radio România Actualități, Radio România Cultural,
Radio România Muzical, Radio România Internațional, Radio România
București fm, Radio România 3Net), Radio France Internationale

Atelierul de Carte a făcut ateliere, cărți și obiecte

Ana Alexe a făcut Manual de tipare

Anamaria Avram a făcut obiecte cu arte

Ștefan Călția a sprijinit acest proiect cu sfaturi și desene
imaginea Cartea cu Arte

Gaudeamus ne-a oferit spațiu de promovare în cadrul
Târgului Internațional – Carte de învățătură 2012

noi toți am făcut Carte cu Arte

curatori: Cosmina Chituc, Andy Braniște, Jan Eugen
grafică și prepress: Irina Mărculescu

web: Nicușor Braniște

tipar materiale promoționale: Imprimeria Arta Grafică,
Master Print Super Offset, Inkorporate Print

pe hârtie de la: Antalis

a scris textul de față: Cosmina Chituc

ți-a plăcut o carte și pentru felul în care miroase sau pentru folosirea unei anumite litere? noi credem că o carte înseamnă dialogul dintre idei, grafică și tipar. rezultatul este un obiect în sine. din 19 noiembrie până în 16 decembrie, alături de Universitatea Națională de Artă, de editori și parteneri, Square Media încearcă să transforme o carte într-un eveniment – prima ediție Carte cu Arte.

de ce am început această carte?

pentru că nimic nu se naște din nimic și, aidoma cu orice început, acest început are, la rândul său, un altul care îl precede. poate părea ambiguu să pornești astfel o scriitură, însă îmi amintesc că ședeam într-un fel de bancă a unei școli când am fost atenționată că primele randuri pot fi descusute până le pricepi și abia când ajungi să le pricepi ai voie să treci mai departe. primele rânduri sunt, și ele, un început, iar nevoia de a descoase este de fapt un fel de a fi atent, de a nu trece peste, de a nu sări, în diagonală, peste ceea ce compune corpusul unui text, al unui proiect, al unui eveniment, al unei zile și până la ceea ce îți alcătuiește un fel de a fi în lume.

descoasere. cred că aici stă începutul în ceea ce privește povestea de față.

prin experiența cărții poți trece în mai multe feluri: ea poate fi o întâlnire, o meticuloasă abordare, o căutare, o simțire, o dăruire, o pierdere, o catalogare sau o simplă otheadă. și toate acestea pot fi, la rândul

lor, discutate mai departe, lucru care se întâmplă și atunci când faci și atunci când primești de-a gata (adică atunci când, cititor fiind, te întâlnești cu o carte care îți vorbește prin toate mijloacele alcătuirii sale, de la idee la materialul pe care îl miroși, îl pipăi, îl vezi). Întâlnirea dintre conținut și formă creează un obiect nou, care este și conținut și formă dar și ceva în plus față de acestea două puse împreună. un întreg deopotrivă subiect și obiect, în care grafica rezonază cu detaliul tipografic și conceptul cu expunerea în raft, în librărie, în urbe.

producția pornește de la idei, de la strădanie de a face împreună, de a strânge tipuri de literă, detalii de hârtie și variante de copertă, de a ști ce să faci cu imaginea, de a lega întregul.

acum pornim invers: de la întreg către parte. desfacem legăturile, scoatem hârtiile din coperti, descoasem ațele tipografului și ițele graficianului, intrăm în vorbă cu librarul, căutăm surse de finanțare, citim fragmente, ca să vedem ce se ascunde în facerea acelei cărți care vorbește unitar și prin conținut și prin formă. cu alte cuvinte: cartea cu toate artele ce o constituie. doar răspunzând acestor căutări putem începe să înțelegem de ce anume această carte este diferită, de ce ea își atinge altfel cititorul și, în consecință, cum poate crește: atât cartea cât și cititorul.

iar această carte este una atipică în contextul general, definit mai mult prin conținut decât prin orice altceva. tocmai de aceea pune dificultăți: editurile nu și-o asumă în mod explicit (cu excepția acelor edituri care sunt, ele însele, într-un fel de nișă), producătorul vine mai degrabă din zona culturală și nu are experiența sau resursele promovării și distribuției, librarul, în cele mai multe cazuri, nu o situează diferențiat

(cu excepții pe care le evidențiem în povestea noastră), finanțatorul este cu greu convins (cu aceleași excepții), tipograful nu are neapărat experiență pe hârtii sau finisaje altele decât cele standard (idem excepții), tirajele sunt mici și rămân într-un cerc restrâns, iar cititorul... să spunem că experiența lui este ori una cu totul întâmplătoare ori una cu totul în cunoștință de cauză.

acest fel de carte se găsește și se povestește la Carte cu Arte.

mai este de amintit un lucru: în general, elementele individuale, clar delimitate, nu ajung să constituie un întreg, iar în lipsa întregului se sting, nu au putere, nu conving, nu au urmărire. se usucă. pădurile în schimb se nasc în jurul unor cursuri vitale. așa sunt și asocierile de oameni și de proiecte ce pornesc de la idei întrucâtva comune: separat sunt doar opinii șoptite, împreună reprezintă un punct de vedere consistent. s-ar putea ca aceste idei să nu fie comune până la capăt, dar nici nu trebuie! diferențele sunt tocmai ceea ce oferă specificul fiecăruia, pentru că fiecare are o poveste proprie alături de cea generală, iar diversificarea poate conduce către noi dezvoltări. și tot așa. ca piatra-n apă.

cum am început această carte?

mai întâi printr-un gând: uite, și noi (adică Square Media) am făcut câteva cărți, și Asociația pentru Artă Ilofveanu, și Atelierul de Grafică, și CIV – Editorial (coordonator Alina Șerban), și Fotocabinet, și Galeria Nouă, și Galeria Posibilă, și Igloo Media, și Institutul Cultural Român, și Editura Jumătatea Plină, și Editura MARTOR a Muzeului Național al Țăranului Român, și Editura UNArte au făcut câteva. fiecare, separat,

n-a făcut destule (ca număr) cât să poată cuprinde o librărie sau un stand într-un târg de carte. nici unul nu are o logistică internă care să-l conducă către o rețea de distribuție (deși librăriile sunt foarte prietenoase și chestia cu accesul înseamnă mai degrabă să pui mâna pe telefon și să faci un drum până acolo cu vreo 30 de exemplare). toți au reușit cărți extraordinare. cu toate problemele timpului, ale echipamentelor de tipar și finisaj, ale furnizorilor de hârtii speciale (ne trebuie 10 coli pentru o probă... asta în condițiile în care hârtiile speciale nu se comandă decât cu tona)... cu toate astea au rezultat obiecte consistente.

pe urmă acest gând a devenit o discuție. mai întâi între noi: Jan Eugen, Andy Braniște și cu mine. Irina Mărculescu a intrat în joc puțin mai târziu. toți – oameni de echipă, de muncă dintr-aia care nu se termină până când nu-i gata. și, iată, noi, în 2011, tocmai gătasem o carte – *Ion Nicodim*. și tocmai ne străduisem alături de Nicu Ilfoveanu, Octav Avramescu și Agnès Birebent la *Găsiți și pierduți* și la *ELECTRO+*. și mai făcusem grafica pentru *Mircea Roman* alături de galeria AnnArt.

în primăvară am pornit o asociație – IDIOMA. așa cum o sintagmă spune mai mult, sau chiar altceva, decât reușește fiecare cuvânt ce o compune, tot așa Idioma aduce alături oameni care, separat, s-ar irosi mai mult, mai greu, mai îndelung.

cu IDIOMA am ieșit prima dată în târg într-un... târg! am strâns câteva titluri de la unii dintre editorii pomeniți mai sus și am participat la Bookfest. ne-au sprijinit dl. Claudiu Istrate (Proedit) și dl. Mihai Mitrică (AER) – știam că va veni ocazia să le putem mulțumi! – și am primit o bucatică de spațiu, pentru noi absolut suficientă. ne-am întins pachetele, la propriu, pe jos. oamenii treceau pe la noi, stăteam de vorbă,

cumpărau o carte. nu le găsisera nicăieri altundeva. unii erau mirați că le găsesc, alții se minunau că astfel de cărți pot plăcea cuiva: stăteau ca ghimpele, nu vorbeau despre „frumos” așa cum îi obișnuiseră albumele de artă. le atrăgeau însă atenția. și am reușit! am stat la povești cu peste o mie de oameni (căci cam atâtea semne de carte și creioane am împărțit), am vândut mai multe cărți dintr-astea decât reușise fiecare dintre editori pe o durată mult mai mare decât cele cinci zile de stand în târgul de carte. avusesem ocazia să ieșim din nișă. și ne-am dat seama că lucrurile funcționează, că trebuie să te cuplezi la un mecanism general, să găsești roțiței tale locul nimerit într-un ansamblu. și că doar unii împreună cu ceilalți putem să definim un astfel de loc.

între timp a venit un mesaj de la Aurora Kiraly. care ne întreba dacă ne mai gândim la un proiect pentru Galeria Universității de Artă din București. dacă ne gândim? mai mult! hai să facem!

am făcut o aplicație pentru finanțare. n-a ieșit. ne-ar fi ajutat să facem și niste cuplaje internaționale, să aducem niște oameni dintr-un mediu în care ce facem noi aici s-a făcut deja de mult și care ar fi putut să ne învețe, să ne spună, să ne crească. dacă n-a ieșit, n-am lăsat banii să ne strice bucuria așa că ne-am concentrat asupra ideii. hai să facem! că până la urmă important este să reușim să iasă bine primul și pe urmă căpătăm credibilitate și o veni ea și teșchereaua pentru invitările externe. (între timp ni s-au schimbat gândurile și mai mult de-atât: de ce să alergi după bani pentru evenimente când, de fapt, important este să strângi bani ca să iasă și mai multe astfel de cărți!)

tocmai povesteam între noi ideea de a ne înhăma oricum la treabă, când apare Nicu. de câte ori vine Nicu Ilfoveanu pe la noi începem și țesem

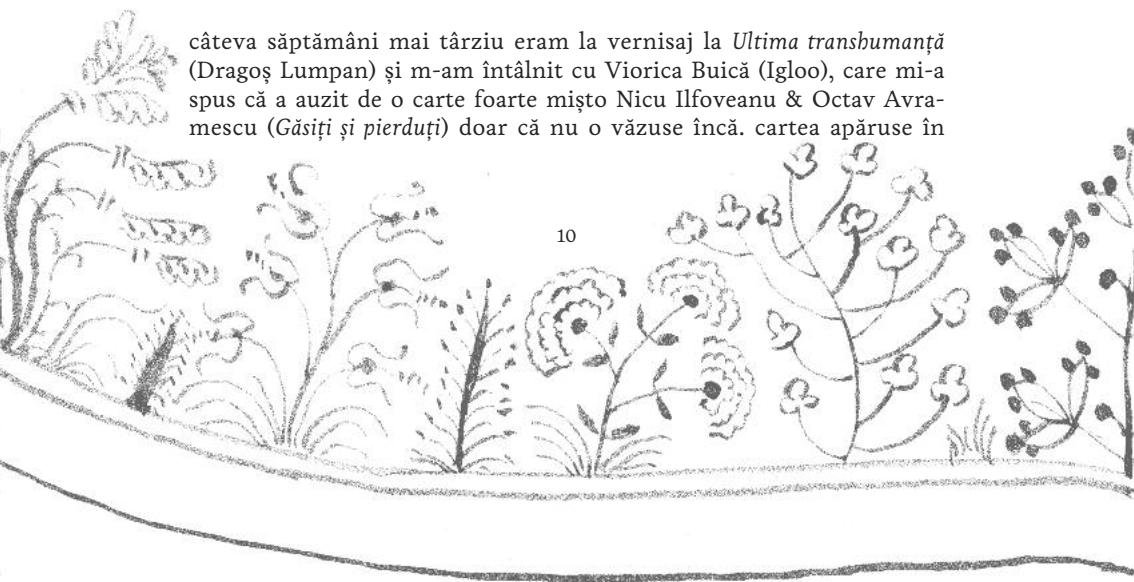

idei. de data asta ideea s-a întins pe pereți sub forma unor prisoase – o idee mai veche a lui de a face o expoziție cu probe de tipar, adică acele coli pe care printezi, pe echipamentul offset, câteva pagini din carte ca să-ți faci o idee despre cum se așterne culoarea, să verifici dacă dozajul e corect, dacă funcționează în parametrii curba de separație... și alte socoteli tehnice. ideea era bună – și noi voiam să sugerăm ideea de atelier, de creuzet, de cutie neagră ce conduce către obiectul finit.

a urmat o întâlnire cu Matei Câlția. și s-au născut alte idei legate de cine participă, ce probleme întâmpină fiecare și așa mai departe. am început, pe rând, să-i întâlnim pe toți oamenii pe care îi știam că produsesea un fel anume de cărți: cărți care își comunică mesajul de la conținut și grafică la hârtie, copertă și finisaj.

într-o zi, de pildă, a venit la noi în atelier Lucian Muntean. avea de produs câteva lucrări de fotografie în tehnica inkjet print. împreună cu producția a venit și o vorbă bună – „e musai să-l cunoști pe Răzvan Supuran!” azi îl sun, maine îl sun... și-ntr-o zi mă pomenesc cu un e-mail de la Răzvan. în care făcea el cunoștință cu mine și îmi zicea ce idee faină să facem un eveniment dedicat exclusiv acestor anume cărți. m-am rușinat că am lăsat timpul să treacă, așa că am trecut la o întâlnire plină de alte începuturi și de hârtie întinsă la uscat pe sfori în subsolul MNȚR și de tipar înalt și de gravură. și pe urmă a intrat în atelier și Ioana Dinescu, plină de savoarea haiku-ului pe hârtie manuală.

câteva săptămâni mai târziu eram la vernisaj la *Ultima transhumanță* (Dragoș Lumpan) și m-am întâlnit cu Viorica Buică (Igloo), care mi-a spus că a auzit de o carte foarte mișto Nicu Ilfoveanu & Octav Avramescu (*Găsiți și pierduți*) doar că nu o văzuse încă. cartea apăruse în

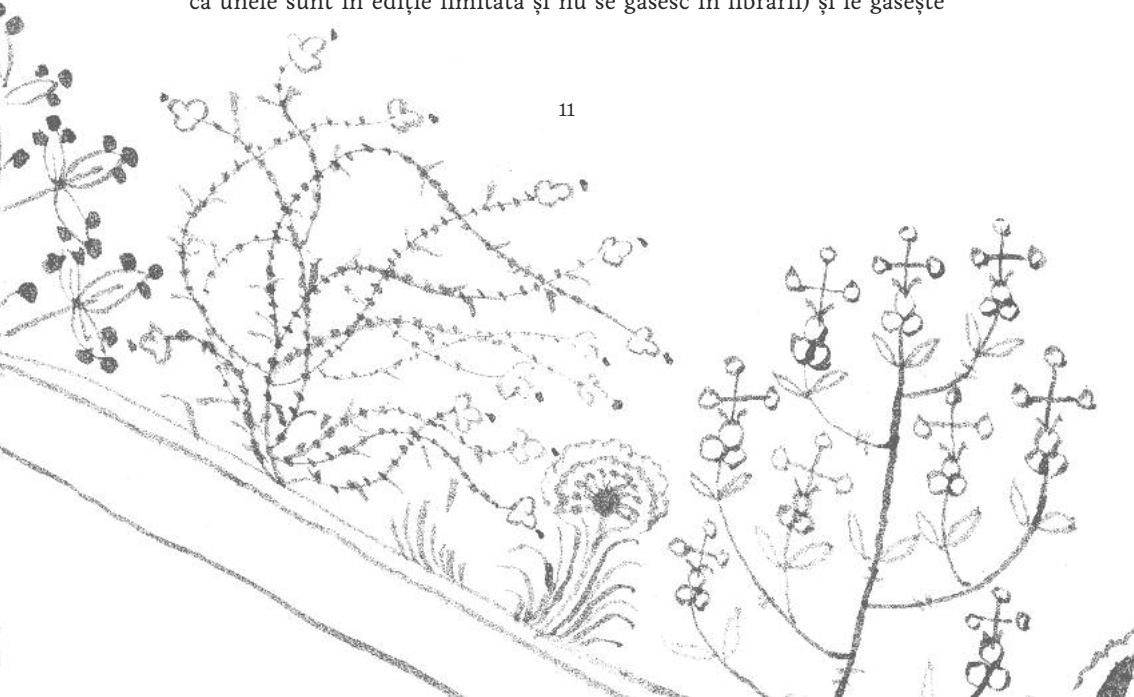

noiembrie 2011, iar pățania asta se întâmpla prin martie 2012. și-atunci mi-am zis: dacă un om de carte și de o anume calitate de presă (culturală, de proiect etc.) n-a văzut, atunci cum să ne așteptăm să vadă careva, altcineva? și-apoi m-am întâlnit cu Viorica și cu Adrian Ciocăzanu și cu Bruno Andreșoiu. care au sărit în proiect în cel mai natural fel cu putință: „și noi facem cărți! chiar anul ăsta tipărim câteva titluri!” păi hai să le discutăm și lansăm la evenimentul nostru!

... și pe urmă ne-a fost greu să urmărim ce idei erau ale cui. toți aveau lucruri de spus, bucurii de împărtășit, rezerve sau exuberanțe. le-am adunat. ne-am strâns. am făcut.

cam așa a început Carte cu Arte. un titlu pe care l-am căutat cu greu, care pe alocuri nu ne mai place atât de mult ca la început, în care mulți dintre cei care participă nu se regăsesc. dar care vrea să spună că este o artă să faci o carte și că există o serie de detalii care alcătuiesc țesătura întregului. Carte cu Arte începe din două puncte esențiale: **1.** să aducă aproape oameni și cărți (cu o orientare preferențială către zona de *self-publishing*, chiar dacă e vorba nu numai de autori individuali, ci și de mici instituții cu proiecte editoriale) și **2.** să provoace întâlniri și discuții pe marginea acelor elemente ce fac dintr-o carte o *carte-obiect*. evenimentul în sine se dorește a fi așadar o platformă de dialog, comună unei anume arii de interes editorial, care să se desfășoare cu o regularitate (probabil anual) și care, cu ocazia fiecărei noi ediții, să se dezvolte (să aducă în prim-plan alte teme sau subiecte sau cărți).

primul pas face echipa de joc și invită la dialog. acest dialog înseamnă pe de o parte multe cărți – pe care acum oricine le poate găsi (pentru că unele sunt în ediție limitată și nu se găsesc în librării) și le găsește

acolo unde își au locul și sensul –, multe probe de tipar, ateliere de manufactură și tipar înalt, obiecte pornite din cărți, întâlniri cu tipografi, librari, furnizori de hârtie, finanțatori. iar pe de altă parte înseamnă câteva evenimente: lansări de carte, lecturi publice, un concurs de carte-obiect, o descriere a cărților manufacturate în cadrul proiectului Cartea de Hârtie, realizat de către Răzvan Supuran, o expunere a cărților câștigătoare la concursul *Cele mai frumoase cărți* și la *Gala Bun de Tipar*.

intenția imediată este de a transforma un eveniment al unora într-un eveniment al multora; de a trece peste competiții, mici vanități, povești de culise și de a căuta calea comună.

aproape de sfârșitul evenimentului facem o întâlnire de grup. să vedem ce a mers și ce nu. cum trebuie să ne pregătim pentru o nouă ediție.

deocamdată să o desfășurăm pe prima.

întâlnirea cu tipografi, furnizori de hârtie și câte ceva despre tehnici de imprimare

este prima din programul nostru la Carte cu Arte. pentru că, imediat după ce ai textul complet și structura materialului dintr-o carte (înainte de a face grafica și de a administra imaginile), prima întrebare este: care sunt datele tehnice ale cărții? asta înseamnă: ce dimensiuni, pe ce gen de hârtie, ce fel de copertă, ce tip de finisaj. dacă înșiruirea informației vizuale-textuale dă nucleul cărții, lămurirea datelor tehnice reprezintă a doua structură important de definit. în funcție de prima pornești grafica, în funcție de a doua individualizezi conținutul, îi dai

viață întregului obiect. cele două sunt interdependente. încercăm să aflăm mai multe despre felul în care se definesc așadar datele tehnice într-o întâlnire dedicată acestui subiect.

a doua întrebare este: cu cine tipărești? răspunsul îl ajută mult, de pildă, pe cel care prelucrează imaginile și le adaptează curbei de separație specifică tipografiei alese și specifică hârtiei pe care se imprimă (uncoated, lucios, satinat, volumetric etc.)

experiența noastră în materie de tipar este mai diversă decât a unui autor individual. pentru că noi suntem un atelier care sub-contractează tipografia și care, prin varietatea lucrărilor pe care le întâlnește, are ocazia experimentului, adaptat fiecărei lucrări în parte. avem de aceea avantajul înțelegerii și al experimentării diverselor opțiuni din piața de tipar – în mod special a acelor tipografii către care am îndreptat comenzi de carte de artă. prin urmare, tot noi, am făcut o selecție și am ales să îi invităm pe colegii noștri de la Imprimeria Arta Grafică, de la Master Print Super Offset și de la Inkorporate Print.

discuția despre tipărirea unei cărți nu trebuie să fie suspendată sau limitată la *cum se face / cum ar trebui / care e standardul*, ci ea trebuie să se aplice unor lucrări prin care am trecut. prin urmare nu propunem orice tipografie ci pe acelea pe care noi le simțim cel mai aproape de ideea evenimentului. acele tipografii în care am petrecut ceasuri bune alături de mașinist, în care am făcut echipă cu echipa din tipar și de la finisaj. *BT*-ul nu înseamnă doar să dai cu bățul într-o cameră frumos-mirositoare, undeva în birourile de deasupra halei, ci să ții în mâini coala abia ieșită din mașină, s-o tragi la lumină și să pui ochiul pe ea, să-i spui tipografului unde ai nevoie să tragă negrul mai moale, să-ți

spună ție tipograful că trebuie să aștepți vreo jumătate de ceas ca să se usuce coala și să vezi cum se schimbă culoarea, să pornești de la un cod pantone mat, dar să înțelegi că există multe feluri de mat și că același fel de mat cu același fel de culoare specială se comportă altfel atunci când i se adaugă și un lac offset peste. *tips&tricks*. pe care le aplici sau le reiei și le reformulezi cu ocazia fiecărei noi lucrări.

pe scurt: noi cu ei am tipărit în România cel mai bine până acum, așa că tot cu ei pornim discuția despre multiplicarea offset. această discuție include, în mod evident, furnizorul de hârtie, iar furnizorul cu care – atât noi cât și tipografiile cu pricina – lucrăm cel mai adesea este Antalis România. Antalis are nu numai o gama variată de hârtii, ci și, în primul rând, oameni care știu să vorbească despre *acea hârtie care face cel mai bine lucrării*. este o împreună-vorbire de fapt.

există însă și ediții limitate, individualizate nu numai prin numerotarea și semnătura autorului, ci și prin însăși tehnologia de multiplicare. am făcut și cărți în 3 exemplare, iar tehnologia pe care noi am folosit-o pentru a imprima a fost ultrachrome inkjet print. atelierul nostru folosește în acest sens echipamente, pigmenti și hârtii Epson (inclusiv suporturi certificate Digigraphie). am invitat de aceea Epson România să-și spună punctul de vedere atât în sensul mașinii de print cât și în acela al suportului de imprimare.

și, pentru că discuția cu Răzvan Supuran a deschis o adevărată ladă de zestre, am invitat Atelierul de Carte să vorbească despre manufacturarea hârtiei (ce fel de hârtie, din ce fel de materiale) ca și despre manufacturarea întregii cărți-obiect, despre legarea colilor cu cele mai atipice (și totuși la îndemână) materiale, despre tipar înalt și hârtii cu

semințe, despre modul în care dialogul dintre text/imagini și suportul pe care se imprimă poate fi dus până-ntr-acolo încât să poți simți că citești atât textul/imaginea cât și, în relație cu acestea, hârtia sau coperta sau firul de iarbă ce le strânge împreună.

Conferința va avea în vedere o punere în temă cu definiții și caracteristici generale ale tehnicilor de imprimare/multiplicare per producător; descriere de lucrări specifice care se înscriu în subiectul evenimentului; suporturi de imprimare însoțite de aplicații atipice specifice temei generale a evenimentului; promovare servicii/produse speciale cu destinație pe zona de target atinsă de eveniment la nivelul participanților (atelier de grafică, galerii, presa culturală, asociații culturale – producătoare de carte de artă și carte-obiect).

Ne propunem astfel să lansăm o discuție despre pașii din culisele producției acestor produse culturale, să constientizăm producătorii de carte asupra unor etape esențiale care, dincolo de grafică și de conținutul cărții, dau tinuta obiectului finit în ochii editorului / librarului / cumpărătorului.

Ne propunem de asemenea să promovăm o percepție corectă asupra tipariturii de artă din perspectiva furnizorului de servicii de multiplicare / media de imprimare. Această percepție este, la nivel general, definită de absența oricărei implicări creative în obținerea unui obiect care de fapt, de cele mai multe ori, pune probleme de producție ce ies din standardul comun, cum sunt de pildă: alegerea unei hârtii speciale pe care tipograful nu are experiență de producție; alegerea punctului de rastur și specificitățile sale care dau anumite rezultate în

imprimarea imaginii; optiunea pentru formate atipice si/sau pentru finisaje atipice pentru piata de carte romaneasca. In acest sens se va discuta *ideea de standardizarea lantului de productie vs factorul uman*.

In acest sens, fiecare participant va urmări urmatoarele repere propuse:

1. o descriere generala a ofertei de servicii / produse
 - descrierea ciclului de productie si servicii speciale: tipar offset / inkjet print / tipar inalt
 - descrierea media specifice si produse speciale: offset / ultragiclee / hartie manuala (absorbție, coating fata/verso)
2. o descriere aplicata a tipului de lucrare *cartea de arta / cartea-obiect* cu un studiu de caz despre un produs dintre cele participante la eveniment
 - carte tiparita offset (dintre cartile participante la eveniment si produse de către tipografiile offset invitate) / portofoliu ediție limitata / carte-obiect (tipar pe hartie manuala)
3. experiente europene: modele de practică identificate pe piata de productie de carte internationala cu care participantii la conferinta s-au întâlnit pe produse similare
4. proof-uri de tipar: ce sunt si in ce masura functioneaza în raport cu tiparul final
5. prepress: modalitati variate de pregatire a documentului pentru tipar; profile de culoare vs calibrari pe hartii speciale etc.
6. hartie vs epoca digitala: cartea de fotografie. *De ce (mai) tiparim?*

cum găsim finanțare pentru un proiect

și anume o întâlnire cu reprezentanții acelor instituții care pot oferi informații despre programe de finanțare românești și europene. am invitat așadar Administrația Fondului Cultural Național și Punctul de Contact al României pentru Programul Cultura 2007-2013. cu cei dintâi colaborăm de multă vreme – sunt cărți care n-ar fi apărut la momentul și în formula cu pricina dacă nu ar fi primit finanțare, sunt expoziții care n-ar fi reușit să se întâmple fără susținerea primită. AFCN a demonstrat, cu fiecare ocazie, că relația cu finanțatorul nu înseamnă doar un contract și nicidecum un decont acerb, ci un dialog eficient și un sprijin acordat pe tot parcursul implementării. Programul Cultura 2007-2013, ca și AFCN, urmează să își definescă noile strategii și priorități de finanțare pentru perioada următoare. De aceea o discuție cu reprezentanții acestor instituții poate aduce lămuriri în plus față de ghiduri și formulare de aplicație, dar poate oferi în plus ocazia informării asupra celor mai noi posibilități de finanțare a proiectelor editoriale.

întâlnirea cu librării

din fiecare întâlnire, conversație sau schimb scurt de e-mail-uri, am plecat cu câte o idee nouă. din librării am plecat, în plus, și cu cărți. sunt cărți pe care doar le răsfoiești, cărți pe care le citești doar în librărie, cărți pe care le duci cu tine acasă. unele devin ale tale, altele rămân ale altora. este important cum te întâlnești cu ele, cum intri în vorbă cu librarul, cum este expusă cartea în raft și cum arată raftul însuși.

ieșind dintr-una din întâlnirile ce aveau să conducă către evenimentul de față, m-am așezat pe o bancă plină de colaje. cumpărasem câteva cărți, băusem o limonadă cu mentă și îmi permiteam răgazul unor scrieri. când le vorbeam despre eveniment, oamenii erau fie exuberanți, fie circumspecți. dintre toți, însă, librarii au fost cei mai prietenoși față de idee. deși tocmai această idee le este, într-un fel, potrivnică pentru că, de fapt, evenimentul nostru scoate cartea din librărie și o pune pe o tarabă a micilor meșteșugari de produse de toamnă: o tarabă a bunătăților *de casă*, care, în alte părți și în restul anului, sunt ori prea scumpe ori de negăsit. practic, o împotrivire față de magazinele de serie. or, librarii pe care i-am invitat noi tocmai asta au făcut: deși, de data asta, nu ei vând cărțile, sunt de acord să stea de vorbă despre ce înseamnă să vinzi o carte și în ce fel e diferită vânzarea cărții de artă și a cărții-obiect. tocmai pentru că, anume acești librari, abordează vânzarea ca pe un dialog și nu doar ca pe un negoț. pentru ei este important și felul în care miroase în librărie și modul în care fiecare carte spune o poveste unică și își găsește un loc anume în acel spațiu. și-atunci această gândire este evidentă în felul în care arată arhitectura locului, dar și, la nivel de detaliu, în tipul însuși de vânzător care te întâmpină printre rafturi. sunt librării de atmosferă care spun, ele însele, o poveste.

Vlad Niculescu de la Anthony Frost, Laura Albuлесcu de la Bastilia Librarium, Daniel Voinea și Ana Niculescu de la Cărturești, Răzvan Purcărea de la Librăriile Humanitas și Octav Avramescu de la Librăria Jumătatea Plină reprezintă astfel de locuri, locuri din care nu pleci numai cu o carte, ci și cu bucuria că ai trecut pe-acolo.

Prin evenimentul pe care îl organizăm încercăm să lansăm o abordare a cărții de artă din perspectiva producției / promovării / difuzării și din

aceea a felului în care arată obiectul carte, nu doar conținutul de text / imagine.

Prezenta conferința mizează pe întâlnirea cu câteva rețele importante de distribuție care pun accent pe strategia de abordare a expunerii cărții în librărie, pe felul în care librarul însuși se întâlnește cu publicul în forma dialogului și nu doar în aceea a vânzării.

Conferința va avea în vedere o descriere din culisele achiziției / promovării / expunerii / vânzării de carte de artă și carte-obiect. Ne propunem pe de o parte să aducem împreună producătorul de atare carte și posibilul sau difuzor, iar pe de altă parte să promovăm faptul că există în România librării care știu să abordeze acest tip de carte, care înțeleg că aceasta are nevoie de o anumită prezență în raft etc. Adresarea acestei întâlniri se îndreaptă prin urmare pe de o parte către un public deja implicat în mecanismul pieței de carte, dar și către un public al cărui cautări încercăm să le stărnim, pe care încercăm să îl apropiem de subiect – acel public care nu cumpără orice oricum ci care mai întâi află o poveste iar apoi poveste îl convinge, ca pas ultim, să cumpere.

Ne propunem de asemenea să promovăm o percepție cât mai completă asupra tipariturii de artă, accentuând, prin conferința în cauză, perspectiva celui care își asumă riscul / resursele achiziției și marketing-ului.

întâlniri cu parteneri media

de obicei, *parteneri media* înseamnă un șir de sigle mici, care se înneacă la tipar dacă au prea multe explicații sub logo, pe care le vedem cu toții în

baza afişelor sau reclamelor din presa tipărită sau (mai rar) a banner-elor de pe stradă care anunță evenimente culturale. aproape nimeni nu le citește și, absolut evident, nu aduc de fapt nici un beneficiu partenerilor în cauză. am fost constienți de aceste probleme și așa au început toate propunerile noastre: „Suntem constienți că poziționarea siglei pe orice tip de material este irelevantă. Totul este să vă placă ideea proiectului ca și aceea de a sprijini o inițiativă aflată la început, care are nevoie de oameni ca să crească.” o mulțime de sigle înseamnă, în cazul nostru, oameni care au crezut în proiect și au avut generozitatea de a-și lega numele și imaginea de o poveste fără statut, fără certitudini, fără răsunet. de aceea, noi considerăm că răspunsul pe care l-am primit din partea lor valorează mai mult decât un cârd de sigle – înseamnă că se înscriu în echipa noastră și că, alături de noi, se străduie. prețuim acest ajutor și îl considerăm o întâlnire și un bun început de drum împreună.

în spatele siglelor stau întotdeauna oameni, iar noi ne-am îndreptat atenția către acei oameni care au legătură cu miezul întâmplărilor pe care le punem la cale. am povestit așadar cu Bruno Andreșoiu, Adrian Ciocăzanu, Viorica Buică și Aniela Macarin (Igloo Media), cu Cosmin Năsui (modernism.ro), cu Cezar Paul Bădescu (Adevărul), cu Roxana Alecu (Adevărul), cu Olivia Vasile (Historia), cu Mircea Vasilescu (Dilema Veche), cu Ioana-Cristina Teodorescu (Art Act Magazine), cu Adriana Căpraru (ArtClue), cu Silvia Dumitrache (Observator cultural), cu Răzvan Penescu (Liternet.ro), cu Adrian Lungu (Decât o Revistă), cu Daniela Palade Teodorescu (Avantaje), cu Laurențiu Calomfirescu (Radio România), cu Lăcrămioara Brecea (Radio France Internationale).

ne-a sprijinit de asemenea Adrian Popescu (Radio Guerilla). iar Târgul Internațional Gaudeamus – Carte de învățătură 2012, prin contactul cu

Mara Alecu și Cornelia Scarlat, ne-a ajutat cu o promovare pe măsură în spațiul propriului târg de carte (21-25 noiembrie 2012).

fiecare dintre acești parteneri a venit cu alte propuneri în sensul subiectului, propuneri menite să crească întregul, să-l deschidă, să-l dezvolte.

cărți. și mai multe cărți

sunt cărți tipărite deja de doi-trei-patru ani sau și mai bine de-atât. cărți care abia au ieșit din tipar. și cărți pentru care *prepress*-ul se încheie în timp ce scriu rândurile de față (vor intra în tipar zilele acestea și vor fi cuprinse în Carte cu Arte).

sunt desigur și cărți încă nelămurite, încă insuficient povestite. sunt cărți premiate la *Cele mai frumoase cărți* și la *Bun de Tipar*. sunt cărți făcute de curând în cadrul atelierelor Cartea de Hârtie – un proiect realizat în cadrul poveștii noastre de către Răzvan Supuran la Atelierul de Carte (MNȚR). mai sunt și cărțile pe care noi le-am stârnit – fie să apară, fie să fie expuse: cărțile-obiect din cadrul concursului de carte-obiect. sunt cărți care pornesc discuții – cum sunt cele ale Atelierului de Grafică. sau cărți care continuă povești – cum sunt cărțile de gravură ale artistului Ștefan Câlția. sunt cărți de fotografie, cum sunt cele la care a colaborat Nicu Ilfoveanu cu Agnès Birebent și Octav Avramescu (*ELECTRO+* și *Găsiți și pierduți*).

Editura MARTOR (prin Lila Passima, Cosmin Manolache, Ioana Popescu și Carmen Liliana Mihalache) vorbește despre *corpul cărții* și invită oameni alături de cărți.

Ioana Dinescu, Lucian Muntean și Răzvan Supuran produc, împreună și separat, felurite cărți și ateliere. Exemplare unicat sau în ediție limitată, cum face Răzvan, proiecte și documente redesenate și remodelate în materia cărții, cum face Lucian, calendare *haiku* foarte speciale, cum face Ioana.

sunt romane grafice despre care vorbește Editura Jumătatea Plină. sunt cărți nou-nouțe, cum sunt cele pe care le lansează Igloo Media. noi înșine lansăm o carte proaspăt ieșită din tipar, *Despre ochiul de vehge*, a lui Vladimir Bulat.

și mai venim cu încă o producție proaspătă, plină de o istorie a italiienilor din România, spusă în fotografii vechi.

dar mai sunt și obiecte

pentru că o carte poate să te provoace nu numai să o citești, ci și să ai o reacție. iar această reacție poate fi mai mult decât un comentariu textual – se poate transforma într-un comentariu vizual sau chiar într-un obiect cu totul nou, instigat de tema evenimentului nostru.

Ana Alexe propune în acest sens un Manual de tipare și se joacă atât cu ideea cât și cu inflexiunile cuvântului.

și alte obiecte

făcute din hârtie, pagini de carte, dar și din alte materiale țesute de Anamaria Avram cu ocazia Carte cu Arte. pentru că vrem să aveți nu numai ce citi, ci și ce dăru.

și propriile obiecte

de exemplu, Imprimeria Arta Grafică vine, cu ocazia de față, cu o propunere nouă: notebook-uri în diverse dimensiuni și culori, pe hârtie numai bună de notat, de desenat, de pornit propriile povești. noi le-am numit Cartea ta de artă în ideea că o carte poate porni și dintr-o mică agendă.

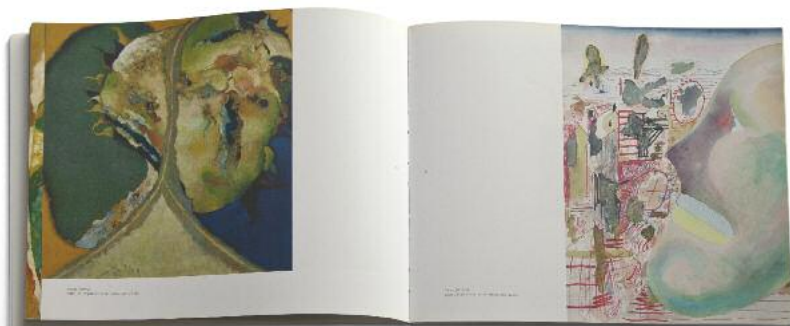
ateliere de manufactură – Răzvan Supuran

adică ocazia să vezi cu ochii tăi cum se face.

concurs de carte-obiect

co-organizator: Radio France Internationale

am pornit această idee pentru că au început să apară în România, din cele mai variate și independente surse, idei și cărți. cărți făcute de mâna omului, cărți în care textul și materia primă au reprezentat fața și reversul aceleiași medalii. ne-am propus, prin urmare, să aducem în acest spațiu comun către care tindem și astfel de inițiative. nu ne-am propus să le jurizăm valoric pentru că noi credem că nu este încă momentul să spunem care este cea mai bună, ci să le arătăm că există. va veni și un timp al discuției despre criteriile de jurizare ale acestor propuneri. important însă acum este faptul că aceste lucruri se întâmplă. hai să le vedem! hai să le dăm ocazia să apară sau să fie expuse! poate se vor naște de-aici noi întâlniri și noi posibilități. poate că autorii vor putea să-și rezolve probleme tehnice din întâlnirea cu tipografia sau

poate că, stând la aceeași masă a discuțiilor, vor putea să dezvolte noi idei care să le ducă propriul proiect mai departe.

de aceea concursul este mai degrabă ocazia unei cunoașteri. aspectul competițional nu ni s-a părut relevant în această etapă. totuși, pentru că premiile sunt de obicei un motor de acțiune mai puternic decât orice altceva, am imaginat un fel de concurs: vizitatorii sunt cei care votează, iar primele trei cele mai votate propuneri primesc premii (care constau, evident, în cărți!). nu vrem să încurajăm vreo dorință financiară. de aceea voturile noastre sunt exclusiv de popularitate și vizează, în plus, dezvoltarea unui dinamism din partea vizitatorilor-cititori.

dintr-un e-mail mai vechi: Faptul ca le oferim ocazia de a-si sustine proiectul, faptul ca aceasta ocazie s-ar putea sa ii stimuleze sa se apuce efectiv de lucru, faptul ca prevedem si o intalnire cu finantatori, faptul ca acest eveniment se va bucura de o promovare pe masura si poate atrage finantatori - speram ca aceste lucruri sa poata suplini un premiu in bani daca acesta nu va fi efectiv. Ba chiar ma gandesc ca o lipsa a fondurilor va bloca orice suparari, jurizari, vanitati... si alte intemperii artistice.

iată care sunt cei care ne-au trimis propunerile lor pentru Carte cu Arte, concursul de carte-obiect, în ordinea sosirii coletelor:

Oana Vasilica Păun – înscrie în concurs o carte-obiect: *Cuvintele unui suflet*

Gelu Florea – înscrie în concurs un număr de 4 cărți-obiect: *Biblia Familiei Florea, Amintiri din armată* (vol. I și II), *BBDO*.

Florin Spătaru – înscrie în concurs o carte-obiect: *Semne de carte*

Georgia Maria Gulea – înscrie în concurs o carte-obiect: *Cărticica norocoasă*

Cătălina Moș – înscrie în concurs o carte-obiect: *Why The Fuck Was I Born For?*

Irina-Catinca Mihai – înscrie în concurs o carte-obiect: *Bucuria care stă*

vineri, 14

facem o masă rotundă. în care anunțăm câștigătorii la concursul de carte-obiect. și în care deschidem ultimul capitol al primei ediții Carte cu Arte. adică tragem linie. ne adunăm toți cei care am participat, toți cei care am făcut cărți, toți cei care ne-am izbit de probleme similare. și vedem dacă ne stă bine împreună. dacă ne face bine un astfel de eveniment. și cum îl putem continua. invităm publicul doritor să participe la această discuție deschisă. pentru ideile bune este întotdeauna loc.

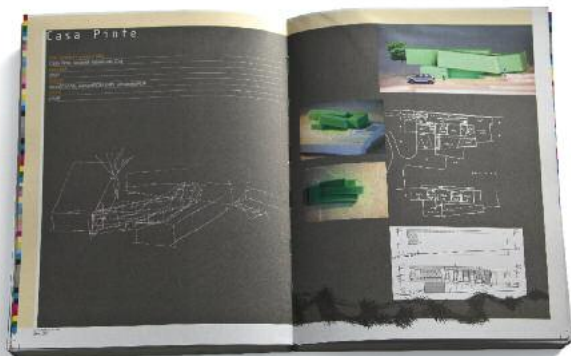
notă finală: de ce carte?

vară. terasă. limonadă. carte. sintagma: *ownership of a book*. idee. experiența lecturii include și o experiență a cărții.

aceasta, pe care o citiți acum, este un fel de carte. dar tot carte sunt și cărțile pe care noi le aducem împreună sub același acoperiș. carte este și evenimentul care le povestește. și tot carte este și ceea ce facem fiecare dintre noi, cei care am pornit acest drum, la începutul sau la finalul vreunei întâmplări.

ceea ce vă propunem este însă mult mai limpede de-atât: **carte cu arte**. cu alte cuvinte nu carte **de** artă și nici carte **cu** artă, ci carte cu toate artele ce o constituie. avem de-a face cu o serie de activități și de idei ce fac posibilă o asemenea publicație: unele țin de grafică, altele de tehnică, altele de promovare și comunicare, altele de distribuție și altele de ochiul și mintea cititorului. pentru că poți citi și textul și imaginea, dar și hârtia, și formatul cărții, și copertile, și legătoria, și o mulțime de alte lucruri pe care nici nu le știi numi dar care îți fac plăcere. sau nu. dar le remarci.

de ce scoatem această carte din raft? pentru că nu are raft pe care să stea. pentru că un tiraj de 1.000-1.500-2.000 de exemplare nu înseamnă public. pentru că această carte nu stă pe afișele din stația de autobuz și nici pe panourile de la metrou. pentru că acestei cărți nu îi lipsesc cititorii, ci calea de dialog cu acești cititori. pentru că producătorii acestei cărți – galerii, asociații, autori privați, mici edituri – nu au spații de depozitare, iar cărțile se uzează și prin nefolosire. se uită. pentru că aceste cărți sunt tocmai cele care dau măsura încercărilor tehnice și pe

cea a provocărilor culturale. pentru că ne-am săturat să ne plângem între noi că „nu ajungem la public”. pentru că avem să ne spunem și unii altora ce-am mai iscodit / descoperit / reușit / greșit. pentru că trebuie să putem mai bine. pentru că, după o expoziție, dacă nu rămâne o carte, nu rămâne nimic. pentru că, dacă aceeași carte nu conține imagini bine reproduse (în termeni de culoare, de hârtie, de tipar etc.), nimeni nu va înțelege subtilitățile lucrărilor. pentru că o carte este un eveniment în sine. pentru că se face carte-obiect în țara asta și pot să-i număr pe degetele de la o mână pe cei care știu despre acele câteva inițiative în acest sens. pentru că o carte este un obiect în sine. pentru că așa înțelegem să fim serioși față de munca noastră. cu toții.

pentru ca oricine să știe unde poate găsi ceea ce ar trebui să caute.

mulțumiri

în fața unui eveniment deja organizat, ca privitor, trecător sau invitat, am avut permanent atitudinea celui care intră în contact cu ultimul stadiu al derulării lucrurilor: eram în măsură să apreciez conținutul, aveam detașarea primului contact ca și obiectivitatea aprecierilor concluzive. fiind, de data aceasta, în miezul pregătirilor, accentele s-au schimbat integral.

tot așa, în urma fiecărei întâlniri, au apărut idei noi sau am descoperit lucruri la care nu ne gândiserăm. undeva pe acest parcurs ne-a devenit evident faptul că întreaga poveste se concretizează ca o consecință tocmai a acestor întâlniri.

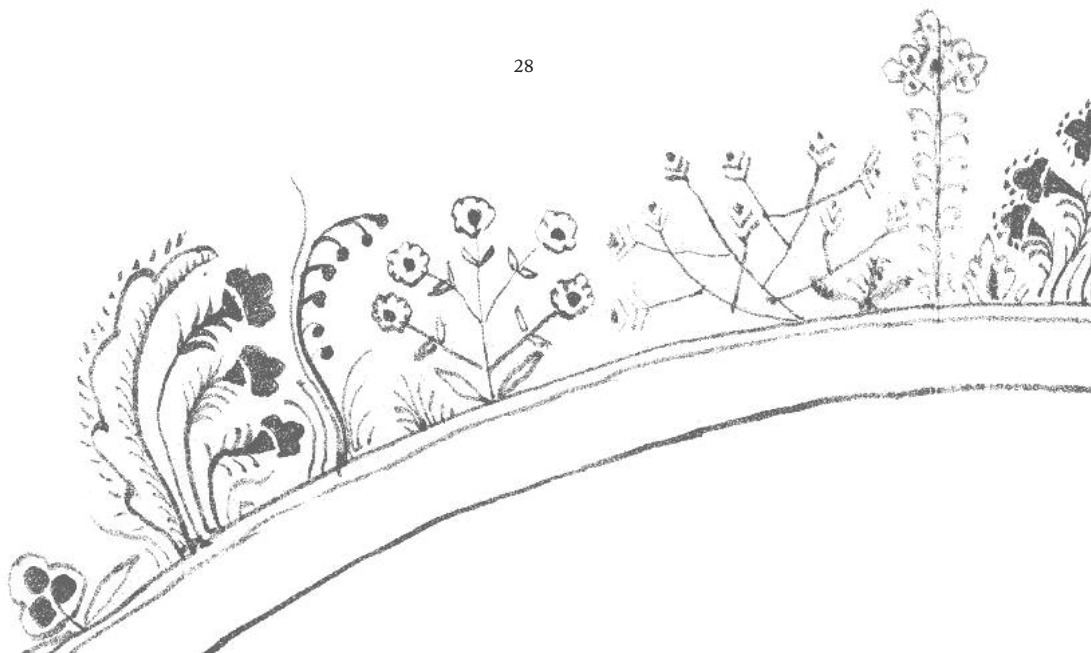

mulțumim prin urmare tuturor celor alături de care am reușit să construim o primă ediție a ceea ce ne dorim să devină un eveniment dedicat exclusiv cărții de artă... cu arte. mulțumim tuturor celor care se atașează acestei idei. mulțumim partenerilor noștri din presă nu numai pentru că au sprijinit esențial comunicarea acestui proiect, dar mai ales pentru că au înțeles că ideea de față depășește orice concurențe sau formalități. mulțumim Gaudeamus pentru că a scos în târg cartea de artă și a așezat-o la îndemâna publicului. mulțumim acestui public.

și iar mulțumiri

IDIOMA este o asociație culturală care se susține din fonduri proprii, donații și sponsorizări. evenimentul Carte cu Arte beneficiază de susținere prin produse și servicii din partea partenerilor săi, însă nu a obținut participări financiare directe. le mulțumim cu atât mai mult colaboratorilor noștri care ne-au oferit în primul rând propria credibilitate! le mulțumim participanților în cadrul atelierelor și conferințelor precum și editorilor care au fost de acord să prezinte cărțile realizate și să le ofere spre vânzare în cadrul acestei platforme comune. le mulțumim participanților în cadrul atelierelor de manufactură Cartea de Hârtie pentru că au construit alături de noi propriile inițiative. le mulțumim participanților în cadrul concursului de carte-obiect pentru susținerea oferită prin înscrierea propriilor lucrări și prin alăturarea astfel față de inițiativa noastră.

pe curând,
echipa IDIOMA

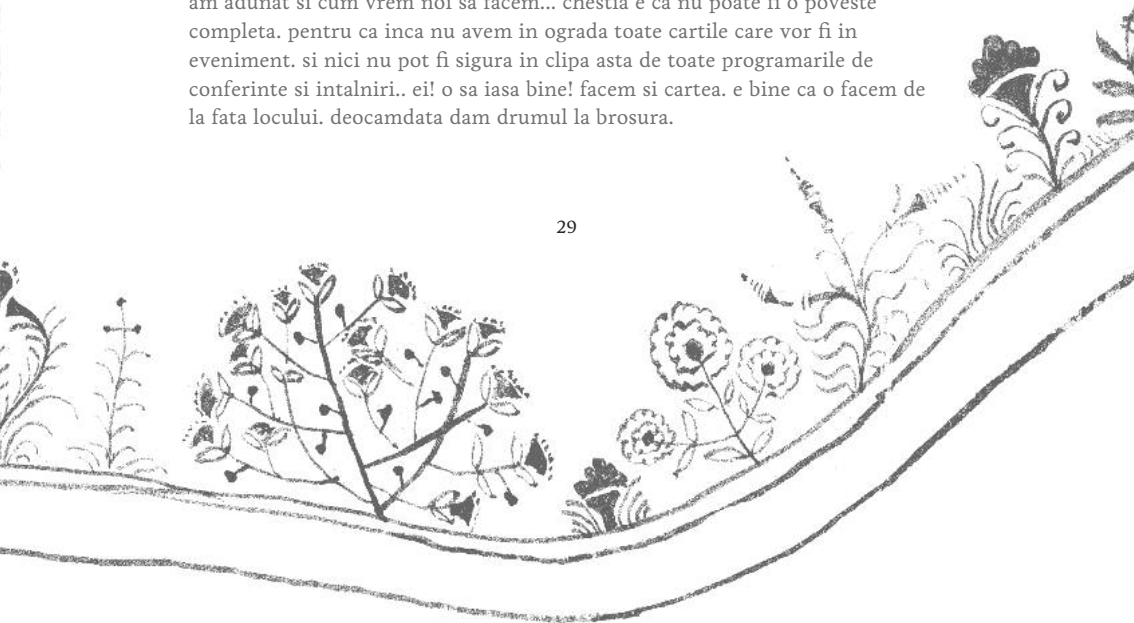
p.s. (din alt e-mail mai vechi)

Va scriu despre cartea pe care o pregatim pentru evenimentul ce se apropie. Spuneam cu diverse alte ocazii/mesaje ca aceasta carte ar trebui sa fie mai mult decat un catalog de titluri sau de participanti. Ca ar trebui sa facem impreuna o carte care sa vorbeasca despre o initiativa asupra crearii unei platforme unitare a proiectului carte (sub aspect grafic, obiect; concept; productie; finantare, difuzare etc.). Ca aceasta carte vine in completarea unor initiativie disparate, pentru a sprijini autori si institutii care se izbesc de probleme similare. Iar aceasta completare se replica si asupra evenimentelor de anul acesta privitoare la carte (s-a intamplat deja prima editie a Galei Bun de Tipar precum si primul concurs Cele mai frumoase carti).

Construim asadar un nucleu impreuna. Acestui nucleu i se alatura si Carte cu Arte. Construim o carte. Sa o facem deci impreuna. Idei au fost multe. In urma diverselor discutii si mai ales sfaturi si sugestii, concluzia la care am ajuns este ca aceasta carte o vom face la finalul evenimentului. Ca sa fie timp pentru toate intamplarile, sa facem si o intalnire de grup la finalul sau in care sa vedem ce si cum, sa iasa bine si asezat nu pe fuga.

Cartea va fi foarte simpla de fapt: un capitol cu povesti despre ce inseamna carte pentru fiecare dintre noi si un capitol cu fotografii din carti facute de noi. Povesti si carti scrise/facute atat de autori cat si de tipografi, librari, finantatori.

Insa, inainte de carte, trebuie sa-i dam ceva omului care intra pe-acolo. asa... un fel de poveste pe scurt... sau pe lung. ma rog! povestea! aia cu faptul ca ne-am adunat si cum vrem noi sa facem... chestia e ca nu poate fi o poveste completa. pentru ca inca nu avem in ograda toate cartile care vor fi in eveniment. si nici nu pot fi sigura in clipa asta de toate programarile de conferinte si intalniri.. ei! o sa iasa bine! facem si cartea. e bine ca o facem de la fata locului. deocamdata dam drumul la brosură.

co-organizatori
unarte.org
unagaleria.blogspot.com

editori
ilfo.ro
graphicfront.ro
pplus4.ro
fotocabinet.ro
galerianoua.ro
posibila.ro
igloo.ro
icr.ro
facebook.com/libraria.jumatateaplina
muzeultaranuluiroman.ro

atelier de manufactură
atelieruldecarte.blogspot.com

artiști
anaalexe.com
artconceptualstudio.blogspot.com
haikuind.wordpress.com
lucianmuntean.ro

librării
anthonyfrost.ro
librariumgrup.ro/bastilia
carturesti.ro
humanitas.ro

tipografii
artagrafica.ro
inkorporate.ro
masterprint.ro

furnizor de hârtie
antalis.ro

ultrachrome inkjet print
squaremedia.ro
epson.ro

despre finanțări
afcn.ro
eurocult.ro

inițiative similare
celemaifrumoasecarti.ro
headsomero

partener special
gaudeamus.ro

Târgul Internațional GAUDEAMUS - Carte de învățătură
21 - 25 noiembrie
Pavilionul Central Romexpo

parteneri media
igloo.ro
modernism.ro
adevarul.ro
historia.ro
dilemaveche.ro
artactmagazine.ro
artclue.net
observatorcultural.ro
liternet.ro
decatorevista.ro
srr.ro
romania-actualitati.ro
radiatoromaniacultural.ro
romania-muzical.ro
rri.ro
bucurestifm.ro
radio3net.ro
rfi.ro

așa se întâmplă întotdeauna: mai apare ceva ce așteptai să se confirme și care se întâmplă fix înainte de a trimite documentul la tipar. sigur, va fi și o carte a evenimentului nostru. o carte întreagă! îi vom așeza acolo! hai să dăm broșura la tipar că e doar un extras până la urmă și n-au oamenii timp să producă materialul! și totuși... răspunsul pe care l-am primit în seara asta este o mare bucurie. ieșim în stradă! tu-ți dai seama?! ce mai e pe billboards zilele astea, cu toată chestia electorală, cu luna decembrie care se apropie? cine ar fi zis *da* pentru expunere outdoor? și cine ar fi produs aceste billboards în condițiile în care se muncește până crapă de ziua? Affichage România și Zenot. și nu putem să nu-i spunem. n-avem încă toate siglele, nu le mai putem insera în prezentul material. dar trebuie să le spunem pe nume și să le mulțumim! și va fi, cu siguranță, locul lor și în carte! pentru că ei ne-au ajutat să scoatem Carte cu Arte în stradă și cel mai aproape de oricine!

co-organizator

partener special

parteneri media

adevărlul

Historia

MODERNISM

LiterNet.ro

Aventaje

DILEMA

DECAT O
REVISTA

OBSERVATOR
CULTURAL

ArtClue

Acest material a fost tipărit de Master Print Super Offset
cu ocazia evenimentului Carte cu Arte, ediția I, 2012